

24.5.2018

Ministeri Häkkäsen audienssi

Seksuaalirikoksia koskevan lainsäädännön muutostarpeet

Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry. haluaa tuoda esiin seuraavia muutostarpeita koskien rikoslain 20 lukua. Koska seksuaalirikoksia koskevaan rikoslain 20 lukuun liittyy useita perustavanlaatuisia ongelmia, katsomme, että oikeusministerin tulisi asettaa komitea tai työryhmä valmistelemaan rikoslain 20 luvun kokonaisuudistusta.

1) Raiskauksen määritelmä

Istanbulin sopimuksen mukaan raiskauksen määritelmässä keskeistä tulee olla annetun suostumuksen puute. Suomen rikoslaissa kuitenkin raiskauksen määritelmässä on edelleen keskeistä käytetty väkivalta tai sen uhka. Raiskauksen määritelmän muuttamisesta suostumuksen puutteeseen perustuvaksi on tehty eduskunta-aloite ja valmisteilla on myös kansalaisaloite. **Katsomme että rikoslain 20 luvun uudistuksen johtavana lankana tulee olla raiskauksen määritelmän muuttaminen suostumuksen puutteeseen perustuvaksi.**

Fyysinen väkivalta raiskauksen määritelmän yhteydessä johtaa keskusteluun uhrin puolustautumisesta. Väkivallalta puolustautumiseen liittyvä diskurssi ei ota huomioon sitä seikkaa, että seksuaalirikoksen uhrin tyypillinen reaktio on n. k. jäätyminen, joka on sekä emotionaalinen että fyysinen tila. Lisäksi puolustautumismahdollisuuksien arvioimiseen vaikuttaa se seikka, että yleisimmin raiskausrikoksessa on kyse siitä, että mies raiskaa naisen ja tekijän ja uhrin välillä vallitsee fyysinen epäsuhta.

Euroopassa suostumuksen puute raiskauksen kriteerinä on jo käytössä Belgiassa, Englannissa, Walesissä, Skotlannissa, Pohjois-Irlannissa, Irlannissa, Kyproksella, Luxemburgissa ja Saksassa. Lisäksi lainmuutos on tulossa voimaan Islannissa ja Ruotsissa. Jo kertynyttä kokemusta lainsäädännön muuttamisesta on siis paljon käytettävissä, pian myös muista Pohjoismaista.

2) Seksuaalinen hyväksikäyttö hoitolaitoksissa

Seksuaalisen hyväksikäytön ja raiskauksen tunnusmerkistöt ovat nyt osittain päällekkäiset. Vammaisjärjestöt ovat tuoneet toistuvasti esiin huolensa siitä, että lainkohtaa, jossa seksuaalisen hyväksikäytön yhteydessä mainitaan sairaalassa tai muussa laitoksessa hoidettavana oleva henkilö, jonka kyky puolustaa itseään tai muodostaa tai ilmaista tahtoaan on sairauden, vammaisuuden tai muun heikkoudentilan vuoksi olennaisesti heikentynyt, saatettaisiin käyttää laitoksissa asuvien vammaisten henkilöiden kohdalla silloin, kun tapaus faktisesti täyttäisi raiskauksen kriteerit.

Myös tämä korjaantuisi, jos raiskaus määriteltäisiin suostumukseen perustumisen kautta.

3) Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö/ raiskaus

Suostumuksen puutteesta raiskauksen kriteerinä säädettäessä tulee käsiteltäväksi myös kysymys lapsen iästä ja siitä, milloin suostumuksen puutteesta voidaan keskustella rikoksen yhteydessä. Lapsi ei voi antaa suostumusta seksiin aikuisen kanssa, koska kyseessä on jo lähtökohtaisesti hänelle vahingollinen toiminta Tilanne, että esim. 10-vuotiaan lapsen suostumuksesta sukupuoliyhteyteen on voitu edes keskustella oikeusistuimessa paljon julkisuutta saaneen Turun hovioikeuden vuonna 2017 käsittelemän tapauksen yhteydessä, on kestämätön.

Katsomme että ikärajaista päätettäessä tulee kuulla lapsipsykologeja ja -psykiatreja, joilla on erityisosaamista lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä.

4) Seksuaalinen häirintä

Katsomme että olisi aiheellista selvittää seksuaalisen ahdistelun määritelmän laajentamista koskemaan myös verbaalista ja kuvallista häirintää, ml. verkkohäirintä. Jatkuva seksuaalinen häirintä on usein kokonaisuus, jossa tekijä käyttää monia eri keinoja ja välineitä, mikä luo erityisen uhan ja painostuksen ilmapiirin kohteelle. Yksittäinen koskettaminen tekona koskee vain satunnaista seksuaalista häirintää, joka on vain yksi seksuaalisen häirinnän tyyppi. Laajemman häirinnän tapauksista on kertynyt hyödyllistä tietoa työelämästä ja oppilaitoksista, missä tasa-arvolaki kieltää sen. Myös seksuaalisen ahdistelun oikeustapauksia on laaja määrä ja lainkohdan toimivuuden arvioimisessa voidaan käyttää myös niistä kertynyttä tietoa hyväksi. Suomessa on myös seksuaaliseen häirintään perehtyneitä tutkijoita.

5) Sanktiot

Naisjärjestöt yhtyvät monien OM:n rangaistusasteikkoa koskevan arviomuistion lausujien huoleen ehdollisten rangaistusten yleisyydestä Suomessa koskien raiskausta ja lapsen törkeää seksuaalista hyväksikäyttöä. Puollamme arviomuistion esitystä, että korotetaan lapsen seksuaalisen hyväksikäytön enimmäisrangaistus 4 vuodesta 6 vuoteen vankeutta.

Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbeta NYTKIS ry

Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbeta NYTKIS ry on kattojärjestö, johon kuuluvat Kokoomuksen Naisten Liitto ry, Kristillisdemokraattiset Naiset ry, Naisasialiitto Unioni ry, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry, Perussuomalaiset Naiset ry, Sosialidemokraattiset Naiset, Sukupuolentutkimuksen seura ry, Suomen Keskustanaiset ry, Svenska Kvinnoförbundet r.f, Vasemmistonaiset ja Vihreät Naiset ry.